

La Lăpușna este posibil. Pe durata unei vieți de om

Comuna Lăpușna, situată la 56 de kilometri de Chișinău, capitala Moldovei, este pe cale de a-și lansa propria pagină Web. „Cu aceasta, vrem să promovăm imaginea pozitivă a localității noastre și a țării în lume”, spune Lidia Beznițchi, directorul Unității de Coordonare a Agendei Locale 21 din Lăpușna, un proiect al [Programului Națiunilor Unite pentru Dezvoltare](http://la21.undp.md/) (PNUD) (<http://la21.undp.md/>) ce promovează dezvoltarea durabilă a comunităților. A gândi global și a acționa local este sloganul sub care acest proiect internațional se derulează în majoritatea țărilor de pe glob.

Pagina pe Internet și activitățile din cadrul Agendei Locale 21 sunt câteva dintre replicile unei comunități la faptul că Republica Moldova este citată ca fiind cea mai săracă țară din Europa, într-o lume în care 1,2 miliarde de persoane supraviețuiesc cu venituri mai mici de un dolar pe zi. În Moldova, potrivit celor mai recente evaluări ale Departamentului de Statistică și Sociologie, 78,1 la sută din populație trăiește sub limita sărăciei.

În același timp, estimările Națiunilor Unite arată că țările lumii care au semnat, în 2000, la New York, Declarația Milenară dispun acum de tehnologiile, cunoștințele și resursele umane necesare pentru a ieși din sărăcie pe durata unei singure generații. Dacă se vor păstra tendințele actuale ale progresului – prea lente, totuși, pentru ceea ce și-a propus comunitatea mondială – crearea unei lumi mai bune pentru toți, vor fi realizate două dintre cele opt Obiective de Dezvoltare ale Mileniului: reducerea cu jumătate, între 1990 și 2015, a sărăciei și foamei și diminuarea cu jumătate a proporției populației care nu beneficiază de acces constant la aprovizionare cu apă.

La Lăpușna, în cadrul Agendei Locale 21, prin contribuția populației a fost asigurată cu apă o parte a satului și a fost curățat pârâul din comună. O altă reușită a proiectului este crearea Centrului Comunitar de Informație și Acces la Internet.

Sergiu Panainte, un tânăr de 21 de ani, originar din Lăpușna, care își face studiile la Facultatea Relații Internaționale, Științe Politice și Administrație a Universității de Stat din Moldova, a aflat despre Școala de Vară „Tinerii moldoveni spre Europa” vizitând Centrul de Informație și Acces la Internet. „Această școală a fost pentru mine o oportunitate de dezvoltare ca personalitate”, mi-a spus Sergiu Panainte, evident satisfăcut de cursurile de istorie, cultură, civilizație, drept, oratorie și artă teatrală la care a asistat. Acum el este bursier al Grupului Union Fenosa în Moldova, compania spaniolă care a organizat această școală de vară pentru a instrui liderii zilei de mâine.

„Noi pentru viitor” este denumirea organizației neguvernamentale în care activează Polina Panainte, o adolescentă de 16 ani, care a fost, în primăvara acestui an, protagonista unui subiect dintr-un serial de nouă articole scrise în Danemarca despre realitățile de la Lăpușna, o istorie de succes a UNDP. Autorii au surprins-o atunci, întristată de intenția tatălui ei de a pleca la munci în Spania, căutând pe Internet burse la universități din străinătate. Am insistat s-o găsec ca să văd încotro a mers destinul ei în această istorie umană, dar era plecată să organizeze, împreună cu alți colegi ai ei, o tabără de vară pentru treizeci și trei de copii din familii social-vulnerabile. Am găsit-o mai întâi într-un ghid, „Participarea copiilor și tinerilor”, editat în aceste zile de UNICEF, în care prezenta, ca pe un model de reușită, sondajul de opinie local pe care elevii din comună l-au realizat în liceu, în rândurile administrației locale și sătenilor pentru a identifica lipsa accesului la informație ca cea mai importantă problemă care-i preocupă și strategiile

advocacy pe care le-au folosit pentru a oferi o soluție prin crearea unui post de radio în școală. Iar atunci când am vorbit, totuși, cu ea, mi-a spus mai întâi că a fost necesar să-i facă pe copiii pe care i-au invitat la școala de vară - săraci, orfani, pe cei care merg mai rar la școală sau provin din familii nevoiașe, să se simtă și ei importanți, să înțeleagă că și ei contează în această lume.

La nivel național, accesul universal la educație primară, care este cel de-al doilea Obiectiv Milenar după reducerea sărăciei, nu reprezintă încă un motiv de îngrijorare. Statisticile oficiale menționează că la începutul anului școlar 2002-2003, în Moldova, au fost înregistrați 3,6 mii copii și adolescenți în vârstă de 7-16 ani, necuprinși de învățământul general obligatoriu, iar rata încadrării nete în educația primară variază între 93 și 98 la sută. Însă, într-un timp în care educația de calitate este condiția obligatorie pentru reușită și progres, chiar dacă un singur copil nu merge la școală, este deja prea mult. Unul din mesajele principale ale Raportului Dezvoltării Umane 2003 este că cele opt Obiective Milenare ale Dezvoltării, începând cu reducerea sărăciei și încheind cu stoparea epidemiei HIV/SIDA sau asigurarea unui mediu durabil, nu vor putea fi atinse fără să fie soluționate probleme precum malnutriția și analfabetismul.

„Printre cei care au mers la școala noastră de vară erau și copii săraci de 13 ani care nu știau să scrie și să citească”, mărturisește Polina Panainte, care este și editorul ziarului local de tineret "21 Plus".

Cine sunt săracii din Lăpușna, i-am întrebat pe liderii Agendei Locale 21. „Chiar și proprietarii de pământ, care nu au venituri în bani, afirmă directorul Lidia Beznițchi. Tot ce acumulează aceștia este pentru consum. Familia este menținută, pentru că are carne, lapte, brânză și așa mai departe, dar lipsesc banii. Cei care nu migrează, care nu pleacă să lucreze în Europa, nu mor de foame, nu sunt săraci lipiți pământului, dar nici nu prosperă”. Aceștia, împreună cu alții, constituie cei 78,1 la sută din cetățenii țării care supraviețuiesc astăzi sub pragul sărăciei. Din cei șapte mii de locuitori ai comunei, între opt sute și o mie sunt plecați la munci peste hotare, la fel ca tatăl Polinei. În majoritate, ei investesc banii câștigați în familiile lor. „Vă dați seama că dacă o mie de persoane sunt plecate, și trei mii pot trăi bine, face socoteală doamna Beznițchi. Aceste investiții în brutării, de exemplu, oloinițe, mori mici sau stații de alimentare cu apă ridică nivelul de trai al oamenilor”.

Potrivit Băncii Naționale, doar pe parcursul anului 2002, persoane fizice de peste hotare au transferat în Republica Moldova, prin sistemul bancar, aproximativ 275 de milioane de dolari. Iar această sumă se compune și din banii trimiși sau aduși acasă la Lăpușna.

„În viziunea mea, migrația are două aspecte: unul pozitiv și altul negativ, precizează Vasile Bubuioac, consultant la Agenda Locală 21 Lăpușna. Este bine că oamenii aduc bani și, în plus, ei își schimbă mentalitatea. Cei care vin din străinătate știu cum să lucreze independent, au experiență, știu ce să facă. Este rău însă că familiile rămân, de regulă, fără mamă, prin urmare fără îngrijirea și educația necesară”.

Am insistat pe săraci. La Lăpușna, nu atât bătrânii și pensionarii sunt cei mai săraci, spun interlocutorii mei. Bătrânii care au muncit toată viața și au fost gospodari nici acum nu sunt săraci. „Știți care categorie este săracă? Adesea familiile tinere care pierd terenul de sub picioare. Atunci când obțin un ban, mergând să lucreze cu ziua la cineva, nu îl gestionează corect, ci îl duc pe băutura, să zicem. Și asemenea familii nu sunt prea multe, dar nici puține nu sunt. Iată de ce implicăm în acțiunile noastre și copiii, ca măcar ei să învețe, inclusiv pe exemplul altor copii activi și implicați, altceva decât s-au deprins să vadă în familiile lor”.

Pentru a ieși din sărăcie pe durata unei generații, a unei vieți de om.

„Noi am reușit să convingem lumea că Agenda Locală nu este sacul cu bani, și nici peștele prăjit, ci este undița care ne ajută să prindem peștele”, folosește directorul Lidia Beznîțchi, în finalul convorbirii noastre, o imagine ce l-a impresionat și pe Kalman Mizsei, Secretar General Adjunct al Organizației Națiunilor Unite, care s-a aflat, în aprilie 2003, într-o vizită de documentare la Lăpușna.

Igor Guzun